

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบศึกษาเชิงสัมพันธ์เปรียบเทียบ มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุ และผลของพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมชาติราช จากที่ได้ดำเนินการวิจัย สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช ที่มีการรับรู้สถานการณ์ทางสังคมต่างกัน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช ที่มีจิตลักษณะต่างกัน

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช ที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคม ความพร้อมทางจิตลักษณะ และลักษณะทางชีวสังคมต่างกัน

1.1.4 เพื่อเปรียบเทียบการทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช ด้วยตัวแปรกลุ่มสถานการณ์ทางสังคม ร่วมกับตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะ กับตัวแปรสถานการณ์ หรือตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะ (แต่ละกลุ่ม)

1.1.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการวางแผนชีวิตกับความสำเร็จในการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก มีแบบอย่างที่ดีมาก และมีการเข้ารับการสอนเสริมมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดีมากกว่า นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อย มีแบบอย่างที่ดีน้อย และมีการเข้ารับการสอนเสริมน้อย

1.2.2 นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีสุขภาพจิตดีมากกว่า เป็นผู้ที่มีการวางแผนชีวิตที่ดีกว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และมีสุขภาพจิตดีน้อยกว่า

1.2.3 นักศึกษาที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะ ความพร้อมในสถานการณ์ทางสังคม และลักษณะทางชีวสังคมมากกว่า มีการวางแผนชีวิตที่ดีกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม

1.2.4 กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (การสนับสนุนจากครอบครัว การมีแบบอย่างที่ดี และการเข้ารับการส่งเสริม) และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ 3 ตัวแปร (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต) ร่วมกัน ทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้มากกว่า กลุ่มตัวแปรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว โดยตั้งเกณฑ์ความต่างไว้ที่ ร้อยละ 5

1.2.5 พฤติกรรมการวางแผนชีวิต มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 12 สาขาวิชา ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2554 ซึ่งเป็นวิชาบังคับในภาคสุดท้าย ที่นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา จำนวน 7,629 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 12 สาขาวิชา ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2554 และเข้ารับการอบรมเพิ่มชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Stratified Quota Sampling โดยกำหนดชั้นภูมิด้วย สาขาวิชา เพศ แล้วเลือกมาเป็นสัดส่วน สาขาวิชาละ 40 คน แบ่งเป็น ชาย 20 คน หญิง 20 คน รวม 480 คน

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้

1) ตัวแปรอิสระ คือ

(1) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม

- 1) การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว
- 2) การมีแบบอย่างที่ดี
- 3) การเข้ารับการส่งเสริม

2) กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ

- 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง
- 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 3) สุขภาพจิต

2) ตัวแปรตาม คือ

(1) พฤติกรรมการวางแผนชีวิต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว

(2) ความสำเร็จในการศึกษา

1.3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือวัดตัวแปรเป็นแบบสอบถามและแบบวัด ดังนี้

- 1) แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมหรือภูมิหลังของนักศึกษา
- 2) แบบวัดพฤติกรรมการวางแผนชีวิต
- 3) แบบวัดการได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง
- 4) แบบวัดการมีแบบอย่างที่ดี
- 5) แบบวัดการเข้ารับการสอนเสริม
- 6) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง
- 7) แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 8) แบบวัดสุขภาพจิต
- 9) แบบสอบถามการลงทะเบียนเรียนและผลการศึกษา

1.3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักศึกษาระดับ

ปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 12 สาขาวิชา ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชา ประสพการณ์วิชาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2554 และเข้ารับการอบรมเข้มชุดวิชา ประสพการณ์วิชาชีพ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา สาขาวิชาละ 50 คน รวม 600 ชุด โดยใช้แบบสอบถาม เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีทั้งหมด 480 ชุด จึงถือว่าจำนวนนักศึกษาผู้ตอบ 480 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ประกอบด้วย

1) สถิติเชิงบรรยาย คือ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัย (Range) เพื่อใช้อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2) สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน คือ

- (1) ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางและสามทาง (Two-way and Three-way analysis of variance) ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2
 - (2) ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานที่ 3 และ 4 โดยใช้เกณฑ์แตกต่างของเปอร์เซ็นต์ทำนายที่ 5 %
- กรณีพบนัยสำคัญของความแตกต่าง กรณีเปรียบเทียบมากกว่า 1 คู่ จะใช้สถิติขั้นรองในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe)

2. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ซึ่งได้รายงานไว้ในบทที่ 4 พบผลสำคัญหลายประการ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัย

2.1.1 ผลการวิจัยส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน ผลพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดีทั้งพฤติกรรมโดยรวมและพฤติกรรมแต่ละด้าน (ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว) คือ 1) นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้างมาก 2) นักศึกษาที่มีแบบอย่างที่ดีมาก และ 3) นักศึกษาที่มีการเข้ารับการสอนเสริมมาก แต่ไม่พบอิทธิพลร่วมกันระหว่างการรับรู้สถานการณ์ทางสังคมครั้งละ 2 และ 3 ตัวแปร

2.1.2 ผลการวิจัยส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่มีจิตลักษณะต่างกัน ผลพบว่า 1) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีทั้งพฤติกรรมโดยรวมและพฤติกรรมแต่ละด้าน คือ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 2) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่ดี คือ (1) นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตดี (2) นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 3) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษาที่ดี คือ นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตสูง

2.1.3 ผลการวิจัยส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการวางแผนชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคม ความพร้อมทางจิตลักษณะ และลักษณะทางชีวสังคมต่างกัน ผลพบว่า 1) นักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดีมากกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมต่ำ 2) นักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรส มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่เป็นโสด และ 3) นักศึกษาที่ประกอบอาชีพในสำนักงาน มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ

2.1.4 ผลการวิจัยส่วนที่ 4 จากการศึกษาความสามารถในการทำนายของตัวทำนายครึ่งละ 3 ตัวแปร และ 6 ตัวแปร ต่อพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวม และพฤติกรรมแต่ละด้าน พบผล คือ ตัวทำนายชุดที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 1 ซึ่งมี 3 ตัวแปร เป็นตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม (การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว การมีแบบอย่างที่ดี และการเข้ารับการส่งเสริม) ตัวทำนายชุดที่ 2 มี 3 ตัวแปร เป็นตัวแปรทางจิตลักษณะ (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต) ร่วมกัน ทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตในด้านรวม ได้ดีกว่าตัวทำนายชุดที่ 1 และ 2 ได้เกินกว่า 5% เมื่อพิจารณาการทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีเพียง 1 ด้าน คือ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ที่ตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายได้ดีกว่าชุดที่ 1 หรือชุดที่ 2 โดยค่าพหุคูณเกินกว่า 5%

2.1.5 ผลการวิจัยส่วนที่ 5 จากการศึกษาความสามารถในการทำนายความสำเร็จในการศึกษา ด้วยพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เมื่อใช้ตัวทำนาย 1 ชุด 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านครอบครัว พบผล คือ ตัวทำนาย 3 ตัว คือ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านครอบครัว สามารถทำนายความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาได้ 11 % ตัวทำนายที่สำคัญคือ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา (ค่า β เท่ากับ .26, .13 ตามลำดับ)

2.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.2.1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีคือ 1)

นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก 2) นักศึกษาที่มีแบบอย่างที่ดีมาก 3) นักศึกษาที่ได้รับการสอนเสริมมาก

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ได้พบเพียงอิทธิพลของสถานการณ์ทางสังคมแต่ละชนิด แต่ไม่พบอิทธิพลร่วมของสถานการณ์ทางสังคม 3 ชนิดร่วมกัน ดังที่ตั้งสมมติฐาน จึงกล่าวได้ว่าผลที่พบสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 เพียงบางส่วน ผลที่ได้พบในส่วนนี้อภิปรายเป็นประเด็นได้คือ

ประเด็นที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีคือ นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดี มากกว่านักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต้องศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล จากสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ในด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร กำลังใจ วัสดุอุปกรณ์สิ่งของ หรือการได้รับบริการ จากบุคคลในครอบครัว บิดา มารดา เพื่อน เพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน ล้วนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้นักศึกษารู้สึกไม่โดดเดี่ยว มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งอาจจะเป็นแรงผลักดันแก่นักศึกษาอีกด้วย การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมวางแผนชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมาก ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ กมลรัตน์ สิริธรรังศรี (2540) ซึ่งศึกษานิเทศสาขาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า การเสียสละของครอบครัว การให้ความช่วยเหลือให้มีเวลาในการศึกษา เป็นปัจจัยด้านการสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา บุญทิพย์ สิริธรรังศรี (2540) ที่ศึกษานิเทศสาขาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า การให้กำลังใจ การให้คำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ประจำ อาจารย์สอนเสริม เพื่อนร่วมสถาบัน ครอบครัว ผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา เป็นปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จทางการศึกษาและเจตคติของบัณฑิตพยาบาล นภา ปิยะศิรินนท์ (2541) ที่ศึกษานิเทศสาขาสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมาก มีทัศนคติที่ดี และมีความตั้งใจที่ดีต่อการจะไปเลือกตั้งมาก และงานวิจัยของ พรชัย หนูแก้ว (2549) ที่ศึกษานิเทศสาขาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านต่างๆ

ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษา รวมทั้งนิออน พินประดิษฐ์ และคนอื่น ๆ (2550) ที่ศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษาที่มีการสนับสนุนทางสังคมสูง มีคะแนนพหุปัญญารวมทุกด้าน และด้านภาษา ด้านร่างกาย ด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านเข้าใจธรรมชาติสูงกว่านักศึกษาที่มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดี คือ นักศึกษาที่มีแบบอย่างที่ดีมาก ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า ที่พบเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ต้องศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล จากสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นอกจากนี้การที่นักศึกษามีแบบอย่างที่ดี ในการวางแผนชีวิต ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว จากบุคคลในครอบครัว บิดา มารดา เพื่อน เพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน ทำให้นักศึกษามองเห็นเป้าหมายในอนาคตของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแบบอย่างที่ดีนั้น อาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดแรงบันดาลใจ แรงจูงใจ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตน หรือนำแบบอย่างที่ดีมาปรับใช้กับตนเอง การมีแบบอย่างที่ดี จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมวางแผนชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า การมีแบบอย่างที่ดีมากทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ อารมณ สนานภู (2541) ซึ่งศึกษานักศึกษาในสถาบันราชภัฏ พบว่า การได้รับแบบอย่างที่ดีในการประหยัดทรัพยากร มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของนักศึกษา นภา ปิยะศิรินนท์ (2541) ที่ศึกษานักศึกษาสถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการไปเลือกตั้ง คือ นักศึกษาที่มีบิดามารดาเป็นแบบอย่างในการไปเลือกมาก และในด้านความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งนั้น พบว่า นักศึกษาที่มีแบบอย่างในการไปเลือกตั้งของบิดามารดามากมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งในอนาคตมาก กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) ที่ศึกษานักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพาณิชยการพระนคร พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดามารดา ที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา และงานวิจัยของ มณฑนาวดี เมธาพัฒน์ (2547) ที่ศึกษานักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในเขตภาคกลาง พบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์ในสถานศึกษาด้านปฏิสัมพันธ์เชิงถ่ายทอดทางวิชาชีพมาก และมีแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดามาก จะมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมสูง รวมทั้ง พรชัย หนูแก้ว (2549: 85) ที่ศึกษานักศึกษาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า 1) การส่งเสริมของกลุ่มเพื่อนกับการเห็นแบบอย่างนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับการเห็นแบบอย่างนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ 3) การร่วมกิจกรรมกับสถาบันกับการเห็นแบบอย่างนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเด็นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดี คือ นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมมาก ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมมาก มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดี อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต้องศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษาทางไกล จากสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้ รวมทั้งการไปเข้ารับการสอนเสริม ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาในเอกสารการสอนมากยิ่งขึ้น ในการไปเข้ารับการสอนเสริมนั้น นักศึกษาจะต้องวางแผนเกี่ยวกับ วัน เวลา สถานที่ ที่นักศึกษจะไปเข้ารับการสอนเสริม วางแผนในการอ่านเอกสารการสอนล่วงหน้า วางแผนในการเตรียมคำถามเกี่ยวกับการศึกษาจากเอกสารการสอนที่นักศึกษาไม่เข้าใจ โดยการเตรียมคำถามสำหรับถามอาจารย์ผู้สอนในวันที่นักศึกษาไปเข้ารับการสอนเสริม หรืออาจจะต้องวางแผนในการฝากภารกิจหน้าที่การงาน หน้าที่ครอบครัว เพื่อให้ตนได้รับความสะดวกในการไปเข้ารับการสอนเสริม การเข้ารับการสอนเสริมจึงมีความสำคัญกับพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า การไปเข้ารับการสอนเสริมทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ ปิยฉัตร สมบัติศิรินันท์ และคนอื่นๆ (2541) ซึ่งศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า การเข้ารับการสอนเสริมช่วยให้เข้าใจและตอบปัญหาข้อสงสัยให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น และงานวิจัยของสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543) ที่ศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า การเข้ารับการสอนเสริมทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น จำเป็นต้องเข้ารับการสอนเสริมเนื่องจากเนื้อหายากต่อการเข้าใจ หรือเป็นวิชาที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติ การสอนเสริมมีประโยชน์ช่วยตอบปัญหาข้อสงสัยให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น และทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่ศึกษาด้วยตนเองได้มากขึ้น

2.2.2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีทั้งพฤติกรรมโดยรวมและพฤติกรรมแต่ละด้าน (ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านครอบครัว) คือ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 2) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่ดี คือ (1) นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตดี (2) นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 3) นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษาที่ดี คือ นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตสูง

ผลการวิจัยในส่วนนี้ ได้พบอิทธิพลเด่นของจิตลักษณะบางชนิดในพฤติกรรมรวม และอิทธิพลร่วมของจิตลักษณะ 2-3 ชนิด ในพฤติกรรมบางด้าน โดยเฉพาะพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษาพบอิทธิพลร่วมของ 3 จิตลักษณะ (ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2)

จึงกล่าวได้ว่าผลการศึกษาในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 อย่างชัดเจน เฉพาะในด้าน
พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา ผลที่ได้พบในส่วนนี้อภิปรายเป็นประเด็นได้คือ

ประเด็นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดี
คือ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า การที่นักศึกษาที่มีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดีมากกว่านักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ต้องศึกษาด้วยตนเองในระบบการศึกษา
ทางไกล นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จึงเป็นผู้ที่มีความปรารถนา หรือความต้องการที่จะ
กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดในชีวิตให้ประสบความสำเร็จ หรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ด้วยความมุ่งมั่น
มุมานะบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ อดทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เปรียบเสมือนเป็น
พลังผลักดันให้นักศึกษาก้าวไปข้างหน้าและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงมี
ความสำคัญต่อพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ อารมย์ สนานภู
(2541) ซึ่งศึกษานักศึกษาสถาบันราชภัฏ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ
ประหยัดทรัพยากรของนักศึกษา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ กับตัวแปรตามทั้ง 4
ตัวแปร คือ พฤติกรรมการประหยัดทรัพยากร พฤติกรรมการประหยัดเวลา พฤติกรรมการประหยัด
พลังงานและวัสดุ และพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย ไฮน์ (Hines, 1973 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ
และณรงค์ เทียมเมฆ 2545) ที่ได้ศึกษาผู้ประกอบการ วิศวกร พนักงานบัญชี และผู้จัดการ
ระดับกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า บุคคลที่มีการยอมรับการเอาข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการ
พัฒนาธุรกิจของตนเองอยู่เสมอ นั้นเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีการตระหนักถึง
ความสำคัญและประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับอย่างดี และงานวิจัยของ พรชัย หนูแก้ว (2549)
ที่ศึกษานักศึกษาสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับเจตคติต่อการเรียน
เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญกับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษา และพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับ
เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปร ที่มีความสำคัญกับพฤติกรรมการมีวินัยของนักศึกษา รวมทั้ง
งานวิจัยของ ลลิตา สาสาย (2550) ที่ศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาตามเวลาหลักสูตรของ
นักศึกษา โดยที่นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีโอกาสสำเร็จ
การศึกษาตามเวลาหลักสูตรมากกว่านักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และมีความเชื่อมั่นใน
ตนเองต่ำ

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้าน
อาชีพดี คือ นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตดี ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า สุขภาพจิตเป็นสภาพชีวิต

ที่เป็นสุข นักศึกษาที่มีสุขภาพจิตดีจึงอาจดำรงชีวิตประจำวันตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข สุขภาพจิต จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า สุขภาพจิตดีส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ วิรัตน์ ปานศิลา (2542) ซึ่งศึกษาบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลภาคเหนือในประเทศไทย พบว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตในการทำงานดีมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตในการทำงานน้อย อุทัยรัตน์ เนียรเจริญสุข (2544) ที่ศึกษาพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับ พบว่า พนักงานที่มีสุขภาพจิตดี สติปัญญาดี ประสพการณ์ทางสังคมสูง มีพฤติกรรมการทำงานดีกว่าพนักงานที่มีสุขภาพจิตต่ำ สติปัญญาต่ำ ประสพการณ์ทางสังคมต่ำ ราฟตี้ และคณะ (Raffety, Smith & Ptaced, 1977 อ้างถึงใน โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ 2545: 45-46) ที่ได้ศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตัน พบว่า นักศึกษาผู้มีความวิตกกังวลสูงแบบเหนื่อยล้ามีคะแนนสอบไล่ต่ำ เครียดสูง จัดการกับปัญหาได้น้อยกว่า ขณะที่นักศึกษาที่มีความวิตกกังวลแบบคล่องตัว กระฉับกระเฉงสูง กระตือรือร้นมาก และจัดการปัญหาได้ดีกว่าผู้มีความวิตกกังวลแบบดังกล่าวต่ำ ซึ่งความวิตกกังวลในการศึกษาดังกล่าว คือ ลักษณะที่แสดงถึงสุขภาพจิตนั่นเอง และงานวิจัยของ นิตยา ทรัพย์วงศ์เจริญ (2549) ที่ศึกษาพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรามธิบดี พบว่า พยาบาลที่มีสุขภาพจิตดี ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนสายงานน้อย รวมทั้ง เรวดี อุทธา (2549) ที่ศึกษาพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีพฤติกรรมบริการสู่ความเป็นเลิศสูง คือ พยาบาลที่มีลักษณะทางจิตดีมาก

ประเด็นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตด้านอาชีพดี คือ นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า จิตลักษณะสองประการนี้อาจเป็นปัจจัยร่วมกันที่ส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมวางแผนชีวิตด้านอาชีพอย่างชัดเจน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่น งานวิจัยของ บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) ซึ่งศึกษาข้าราชการใหม่ พบว่า การฝึกการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานและกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน และยังพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตนเองของข้าราชการเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานราชการ วิชัย เอียดบัว (2534) ที่ศึกษาครูประถมศึกษา พบว่า ครูที่มีทัศนคติที่ดีมาก ครูที่มุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และครูที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น จะเป็นผู้ยอมรับนวัตกรรม

ทางวิชาการ ได้มากกว่าผู้ที่มีลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ต่ำ และงานวิจัยของ บังอร โสฬส (2549) ที่ศึกษา หัวหน้าในธนาคารไทยและอเมริกัน พบว่า หัวหน้าที่มีความมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตนเองสูง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง และตัวแปรจิตลักษณะอีก 4 ตัวแปร ทั้งที่เป็นจิตลักษณะรวม และเดี่ยว แต่ละ จิตลักษณะเป็นผู้ที่มีประสิทธิผลการทำงานมากกว่าหัวหน้าที่มีจิตลักษณะรวม และจิตลักษณะเดี่ยว แต่ละลักษณะนั้นในระดับต่ำ รวมทั้งงานวิจัยของ รวีกาญจน์ เดือนดาว (2547) ศึกษาพนักงานขับรถ โดยสารประจำทาง ขสมก. พบว่า พชร. ที่มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตนเองมาก มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะยังมีพฤติกรรมการทำงานเป็นอย่างดีมีมารยาทมากตามไปด้วย

ประเด็นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตด้านการศึกษาคือ นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตนเองสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และ มีสุขภาพจิตสูง ผลดังกล่าวอธิบายได้ว่า จิตลักษณะทั้งสามประการอาจเป็นอิทธิพลร่วมกัน ที่ส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมวางแผนชีวิตด้านการศึกษาที่ได้อย่างชัดเจน ลักษณะมุ่งมั่นอนาคต ควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมวางแผนชีวิต ด้านการศึกษา ซึ่งมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้ศึกษาและพบว่า จิตลักษณะทั้งสามประการเป็นอิทธิพล ร่วมกัน ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมด้านดีต่างๆ มากด้วย เช่นงานวิจัยของ มนุ ภูชลิบเงิน (2547) ที่ศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งมั่นอนาคต ควบคุมตนเอง และสุขภาพจิตดี สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดได้ 32.4% พบผลในกลุ่มย่อย คือกลุ่มผู้หญิง สุมิตรา เจริญพันธ์ (2547) ซึ่งศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ลักษณะมุ่งมั่นอนาคต ควบคุมตนเอง เป็นจิตลักษณะสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมการเรียน ร่วมกับจิตลักษณะอื่นๆ อีก 2 ตัวแปร คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตน โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการเรียน ทั้งพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียน พฤติกรรมขณะเรียน และพฤติกรรมหลังเรียนได้ในกลุ่มรวม 30.7% 40.3% และ 40.3% ตามลำดับ และงานวิจัยของ เมธิณี คุปพิทยานันท์ (2548) ที่ศึกษานักเรียน ประถมศึกษา พบว่า ภาวะสุขภาพจิต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตนเอง กับ ตัวแปร อีก 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มรวมได้ 33.3 % -32.0%

2.2.3 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีมากกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมต่ำ 2) นักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรส มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่เป็นโสด และ 3) นักศึกษาที่ประกอบอาชีพในสำนักงาน มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษา ที่ประกอบอาชีพอิสระ ผลที่ได้พบในส่วนนี้อธิบายเป็นประเด็นได้คือ

ประเด็นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีความพร้อมทางสถานการณ์ทาง สังคมสูง มีพฤติกรรมวางแผนชีวิตที่ดีกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมต่ำ

ผลที่พบส่วนนี้ สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ในส่วนที่ว่า “นักศึกษาที่มีความพร้อมในสถานการณ์ทางสังคมมากกว่ามีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตที่ดีกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม” ผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีความพร้อมสถานการณ์ทางสังคมสูง เป็นนักศึกษาที่มีการรับรู้สถานการณ์ทางสังคม หรืออยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดีทั้ง 3 ด้านร่วมกันคือ ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้างมาก มีแบบอย่างที่ดีมาก และมีการเข้ารับการสอนเสริมมาก สถานการณ์เหล่านี้จึงเสริมกันและเอื้ออำนวยให้เห็นบทบาทเด่นชัดของสถานการณ์ทางสังคม ที่มีต่อพฤติกรรมการวางแผนชีวิต ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541) ที่ว่าบุคคลจะกระทำความดี หรือละเว้นการกระทำที่ไม่น่าปรารถนามากน้อยเพียงใดนั้น สาเหตุสำคัญคือ คนรอบข้าง กฎระเบียบ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมการทำงาน การมีหรือการขาดแคลนสิ่งเอื้ออำนวยในการทำงาน บรรยากาศทางสังคมในที่ทำงาน กลุ่มเพื่อน วัฒนธรรมในองค์กร และสถานการณ์ในขณะที่บุคคลประสบอยู่ ต่างมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคล มักอยู่ในลักษณะที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ดีความ และแสดงพฤติกรรมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำพร อัสวโรจนกุลชัย (2546) ที่ศึกษาลักษณะทางจิตลักษณะผู้นำและสถานการณ์ทางสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การที่ผู้บริหารงานอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมดีทั้ง 3 ด้าน มีพฤติกรรมการบริหารงานอย่างมีจริยธรรมสูงกว่าผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีสถานการณ์ทางสังคมโดยรวมไม่ดี

ประเด็นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมบางประการต่างกัน มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตต่างกัน งานวิจัยนี้ได้พบว่า นักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรส มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่เป็นโสด ที่พบดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจาก นักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรสมีภาระต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากกว่าบุคคลที่เป็นโสด มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อถือกำเนิดขึ้นมาก็ย่อมมีสถานภาพของตนติดตามมาด้วยเช่น เช่น เป็นลูก เป็นหลาน เป็นพี่ เป็นน้อง ฯลฯ เมื่อเติบโตจนถึงวัยที่จะต้องเข้าศึกษาหาความรู้ สถานภาพแห่งตนจะเพิ่มขึ้น คือเป็นศิษย์ของครู เป็นเพื่อนฝูงของบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานศึกษา และเมื่อจบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพก็จะมีสถานภาพตามอาชีพที่ตนประกอบอยู่ซึ่งอาจจะเป็น ครู เป็นหมอ ฯลฯ และหากบุคคลมีความพร้อมที่จะมีชีวิตคู่ สถานของตนก็จะเพิ่มขึ้น เช่น เป็นสามี เป็นภรรยา เป็นพ่อ เป็นแม่ บทบาทความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนก็จะเพิ่มขึ้นตามมา จึงส่งผลให้นักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรส มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่เป็นโสด ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวลักษณ์ เรียวเรืองแสงกุล (2543) ที่

ศึกษาอาจารย์วิทยาลัยในสังกัดพระบรมราชชนกกับข้าราชการสาธารณสุขของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ข้าราชการสาธารณสุขของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพที่แต่งงานแล้ว มีพฤติกรรมการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มที่ยังไม่ได้แต่งงาน

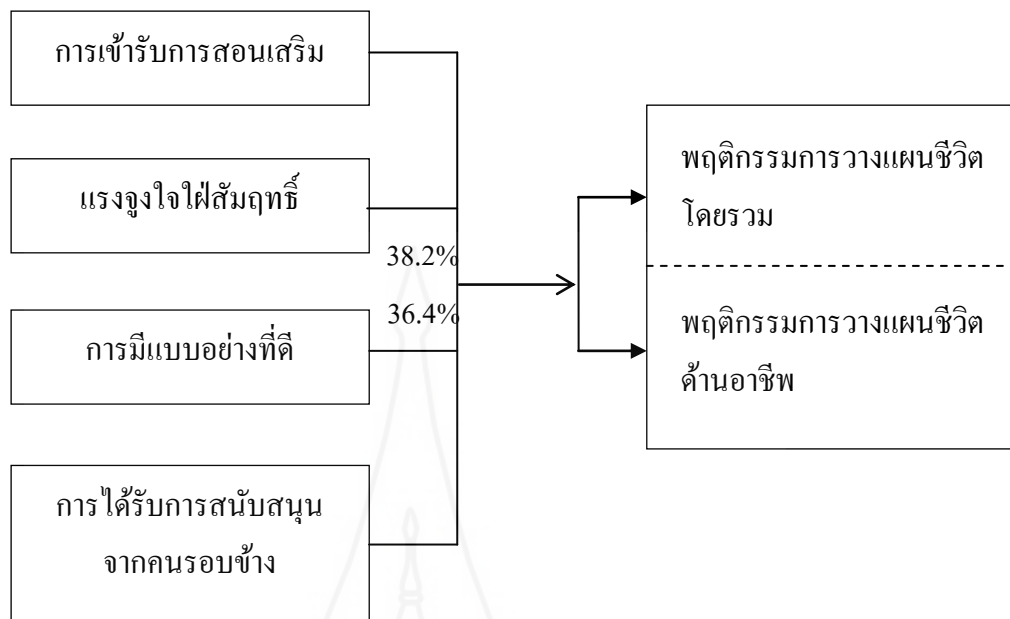
นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า นักศึกษาที่ประกอบอาชีพในสำนักงาน มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ ที่พบดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากการประกอบอาชีพในสำนักงานนั้น ผู้ที่จะประกอบอาชีพในสำนักงานต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพเฉพาะ งานสำนักงานเป็นศูนย์รวมของงานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นงานด้านธุรการ งานด้านเอกสาร งานการให้บริการ และการบริหารสำนักงาน เป็นงานที่ต้องติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลากหลายระดับ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ตามตำแหน่ง และหน้าที่ของตน ต้องติดต่อประสานงานกับหลายหน่วยงานเพื่อให้องค์การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาที่ประกอบอาชีพในสำนักงาน มีพฤติกรรมการวางแผนชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งตนเป็นเจ้าของกิจการ เป็นผู้ลงทุนเอง มีความเป็นอิสระในตัวเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลอื่น หรือธุรกิจอื่น ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการด้วยตนเอง คิดและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่

2.2.4 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร (การสนับสนุนจากครอบครัว การมีแบบอย่างที่ดี และการเข้ารับการสอนเสริม) ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะ 3 ตัวแปร (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต) รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตของนักศึกษาโดยรวมได้ 38.2 % ตัวทำนายสำคัญ คือ การเข้ารับการสอนเสริม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีแบบอย่างที่ดี และการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว พฤติกรรมการวางแผนชีวิตรายด้านที่ทำนายได้สูงสุด คือ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ เปอร์เซ็นต์ทำนาย 36.4 % ตัวทำนายสำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเข้ารับการสอนเสริม การมีแบบอย่างที่ดี และการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว 1) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะร่วมกันทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวมของนักศึกษาได้ดีกว่าชุดที่ 1 และ 2 ได้เกินกว่า 5% 2) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะร่วมกันทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักศึกษาได้ดีกว่าชุดที่ 1 และ 2 ได้เกินกว่า 5% ผลที่พบดังกล่าวอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 จากผลการวิจัยนี้ พบว่า การใช้ตัวทำนายทั้งสองกลุ่มร่วมกันสามารถทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวมได้ดีกว่าการใช้ตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว (เกณฑ์ความต่าง 5%) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 จึงกล่าวได้ว่าผลการศึกษาในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์

ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541 อ้างถึงใน Endler & Magnusson, 1976; Walsh, Craik, & Price, 2000; Tett & Burnett, 2003) Magnusson & Endler. 1977) สรุปว่า พฤติกรรมมนุษย์มีสาเหตุได้ถึง 4 ประเภท และสองในสี่ประเภทนี้ คือ ลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน และจิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ ผลการวิจัยที่ได้พบ แสดงว่า สถานการณ์ทางสังคมหรือจิตลักษณะตามลำพังยังอธิบายได้ไม่ดีเท่ากับใช้ตัวแปรทั้งสองกลุ่มร่วมกัน ขณะที่ทฤษฎีต้นไม้อธิบายธรรมชาติของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) ได้อธิบายถึงบทบาทสำคัญของจิตลักษณะในการเป็นสาเหตุร่วมกันของพฤติกรรม ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งมีสาเหตุมาจากจิตลักษณะที่มากกว่าหนึ่งประการ เป็นผลที่สอดคล้องกับการวิจัยของโกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) ที่ศึกษาครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี พบว่า จิตลักษณะใหม่ 2 ประการ กับจิตลักษณะเดิม 7 ประการ รวมกัน 9 ประการสามารถทำนายพฤติกรรมจริยธรรมทั่วไปของครูอาจารย์ และ พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของครูอาจารย์ได้มากกว่าจิตลักษณะชุดใดชุดหนึ่งตามลำพัง และงานวิจัยของ ชวนชัย เชื้อสาธุชน (2546) ที่ศึกษาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ 3 ตัวแปร ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะ 5 ตัวแปร และตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 1 ตัวแปร รวมกัน สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดเวลาได้มากกว่าตัวแปรในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว รวมถึงงานวิจัยของ ทิพวรรณ สีวาคมา (2547) ที่ได้ศึกษาข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและตัวแปรจิตลักษณะ รวม 6 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐานของข้าราชการครูได้ดีกว่าแยกกันทำนายเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยลำพัง

ประเด็นที่ 2 จากผลการวิจัยนี้ พบว่า การใช้ตัวทำนายทั้งสองกลุ่มร่วมกัน นอกจากสามารถทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวมแล้ว ในพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพก็พบผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มกลุ่มตัวแปรทำให้อธิบายได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งผลดังกล่าวแสดงว่าสมมติฐานข้อที่ 3 ได้รับการสนับสนุนทั้งพฤติกรรมโดยรวม และ พฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม การวางแผนชีวิต ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แสดงปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมวางแผนชีวิต

2.2.5 การวิจัยพบว่า ตัวแปรทำนาย 3 ตัวแปร คือ การวางแผนชีวิตด้านการศึกษ การวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และการวางแผนชีวิตด้านครอบครัว สามารถทำนายความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ 11 % ตัวทำนายที่สำคัญ คือ การวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และการวางแผนชีวิตด้านการศึกษา ที่พบว่า สามารถทำนายเพียง 11 % ดังกล่าวนั้น อาจเป็นเพราะยังมีอีกหลายปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งไม่นำมาศึกษา ควรพิจารณาคัดสรรมาศึกษาอีกต่อไป และอาจเป็นไปได้ว่าการวางแผนชีวิตกับการปฏิบัติจริงของนักศึกษาไม่สอดคล้องกันนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาระบบเปิดแตกต่างจากระบบปิดซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่รับบุคคลที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเพื่อเข้าศึกษา โดยต้องสอบเข้าไปศึกษาผ่านทางระบบแอดมิชชั่น มีการเรียนตามระบบ และแผนการเรียนชัดเจน นักศึกษาส่วนใหญ่มีหน้าที่เรียนเพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องมีภารกิจอื่นๆ และมีการเรียนโดยจำกัดระเบียบของผู้เรียนที่เข้มงวด ต่างจากนักศึกษาที่ตัดสินใจเข้าเรียนในระบบของมหาวิทยาลัยเปิด ที่เปิดรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวน ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผนการเรียน เรียนตามสภาพความพร้อมของแต่ละบุคคลโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว บางคนมีครอบครัว และ/หรือมีหน้าที่อื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบ การวางแผนชีวิตกับการปฏิบัติตามแผนอาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตลอด ทำให้แผนชีวิตที่วางไว้กับการปฏิบัติ และความสำเร็จในการศึกษามีความสอดคล้องกันไม่มากนัก

3. ข้อดีของงานวิจัย

งานวิจัยนี้ มีข้อดีดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีขนาดใหญ่ จำนวน 480 คน และผ่านการเลือกอย่างเป็นระบบ ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร และเหมาะสมที่ใช้กับสถิติอ้างอิงขั้นสูง ดังเช่น ANOVA, Multiple Regression Analysis

ประการที่ 2 งานวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุทั้งกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามแนวปฏิสัมพันธ์นิยม ทำให้ครอบคลุมสาเหตุของพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาได้มาก

ประการที่ 3 เครื่องมือวัดในงานวิจัยนี้ เป็นแบบวัดที่ผ่านการสร้างตามหลักวิชาการ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และวิธีการทางสถิติได้พบว่า ความตรงและความเที่ยงเป็นที่ยอมรับได้ มากกว่าครึ่งของแบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลมาแล้ว

ประการที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการอย่างรัดกุม คือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบวัดและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียด วิธีการตอบ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยแก่นักศึกษา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นอย่างดี ทำให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ

ประการที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลและสมมติฐานการวิจัย คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง และ 3 ทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ

4. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ประการแรก ผลการวิจัยนี้ได้พบว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 3 ตัวแปร ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง การมีแบบอย่างที่ดี การเข้ารับการสอนเสริม ทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวม และพฤติกรรมแต่ละด้านได้ดี อาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องควรสร้างสถานการณ์ดังกล่าวให้นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเห็นตัวอย่างของบัณฑิตที่ประสบความสำเร็จ

ในการวางแผนชีวิต โดยมีส่วนมาจาก การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว การมีแบบอย่างที่ดี และการเข้ารับการส่งเสริม ซึ่งอาจนำเสนอในรูปแบบ สกู๊ปชีวิต บทสัมภาษณ์ ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือโครงการพัฒนานักศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เช่น โครงการปฐมนิเทศ นักศึกษาใหม่ โครงการแนะแนวนักศึกษา โครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา 2-3 และโครงการ บัณฑิตอาสา เป็นต้น

ประการที่สอง ผลการวิจัยนี้ได้พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะ ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตโดยรวม และแต่ละด้านได้ดี ตัวแปรด้านสุขภาพจิตทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพได้ดี ตัวแปรด้านลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทำนายพฤติกรรมการวางแผนชีวิตด้านอาชีพได้ดี และ ตัวแปรด้านลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต ทำนายพฤติกรรม การวางแผนชีวิตด้านการศึกษาได้ดี อาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องถ้าได้ทราบว่านักศึกษาคนใด กลุ่มใด มี จิตลักษณะเด่นดังกล่าว ก็จะสามารถเข้าใจ ปฏิบัติ หรือส่งเสริมนักศึกษาเหล่านี้ได้

ประการที่สาม การนำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงขอบเขตของการวิจัยด้วย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ควรอยู่ในประชากรของการวิจัยครั้งนี้ หรือลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ประการที่หนึ่ง อาจทำการวิจัยพัฒนาการวางแผนชีวิตโดยรวม และด้านอาชีพ โดย สร้างชุดฝึกพัฒนาจิตลักษณะที่พบว่าสำคัญ และทักษะการวางแผนชีวิตโดยรวม และการวางแผน ชีวิตด้านอาชีพ

ประการที่สอง แสวงหาตัวแปรมาเพิ่มเพื่อให้การอธิบายพฤติกรรมการวางแผน ชีวิตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตัวแปรจิตลักษณะ

ประการที่สาม ตัวทำนายความสำเร็จในการศึกษายังไม่ชัดเจน อาจทำการศึกษาให้ ได้พบผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยสรรหาตัวแปรที่คาดว่าเกี่ยวข้องมาเพิ่ม เช่น การเห็นความสำคัญของการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ เป็นต้น